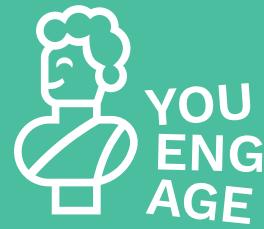

ERASMUS+ PROJEKT

Kako uključiti mlade u kulturu — Priručnik

Kako uključiti mlade u kulturu

Naslov

Kako uključiti mlade u kulturu

Izdavač

Prijatelji baštine – Amici hereditatis, Ivanić-Grad

Za izdavača

Kristina Komšo

Urednici

Ana Gašparović, Miruna Andreea Găman, Alina Chiciudean

Autori

Katarina Matkerić, Laura Šejić, Ioana Marinescu, Alexandra Dumitrescu

Recenzija

Dr. sc. Maja Cepetić Rogić

Fotografije

Jakov Šafraň, Alexandru Busuiocceanu, Bogdan Dincă, Alina Chiciudean,
Raul Alexandru Todika, Kristina Komšo, Laura Šejić, Katarina Matkerić

Dizajn

Studio Disegnat, Zagreb, Hrvatska

ISBN 978-953-50974-2-6

Ivanić-Grad, Hrvatska, 2024

Priručnik je financiranala Europska unija.

Funded by
the European Union

Sadržaj

Kako uključiti mlade u kulturu

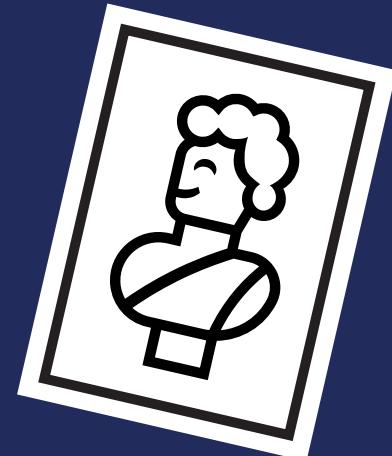

Kako uključiti mlade u stvaranje uspješnih mreža i partnerstava u kulturi

Od metoda do praktičnih primjera

POGLAVLJE 1: Kako uključiti mlade u kulturu

Priručnik što stoji pred vama rezultat je partnerske suradnje hrvatske udruge Prijatelji baštine i rumunjske organizacije ARCHÉ nastao na temelju zajedničke razmjene iskustava kojima je cilj doprinijeti podizanju kvalitete rada s mladima.

Kroz višegodišnji rad na polju očuvanja, promocije i valorizacije lokalne i nacionalne kulturne baštine susreti smo se s izazovima kojima ovim priručnikom želimo doskočiti te na temelju vlastitih i drugih primjera ponuditi modele iznalaženja rješenja za poticanje i podupiranje aktivnog rada mlađih i rada s mladima. Ovim priručnikom nudimo hodogram, odnosno metodologiju i set alata koji će olakšati proces pokretanja i promicanja aktivnog angažiranja na

polju kulture.

Udruga Prijatelji baštine – Amici hereditatis osnovana je sada već davne 2005. godine na inicijativu građana Ivanić-Grada zaljubljenih u lokalnu povijesnu i kulturnu baštinu. Smješteni smo u malom gradiću nedaleko Zagreba, glavnog grada Hrvatske čija šira okolica broji oko 13 000 stanovnika. Prema su udrugu osnovali naši nešto stariji sugrađani, ona je oko sebe vrlo brzo okupila mlađe entuzijaste željne prostora za vlastito izražavanje i pružanje doprinosu zajednici u kojoj žive. Naše članstvo čini interdisciplinarni tim mlađih stručnjaka iz različitih polja poput arhitekture, muzeologije, sociologije, arheologije, povijesti i drugih srodnih disciplina, a razvijanje i

osmišljavanje naših aktivnosti fokusira se na podizanje svijesti o važnosti očuvanja, prezentacije i interpretacije kulturnog i povjesnog naslijeđa te njegove uloge u oblikovanju zajednice u kojoj živimo i djelujemo. Kroz naše višegodišnje djelovanje organizirali smo brojne izložbe, edukativne radionice, predavanja, okrugle stolove, ljetne škole. Osim toga, inicirali smo brojne intervencije u javni prostor i druge slične aktivnosti. Pokrenuli smo i bili dijelom brojnih uspješnih suradnji sa sličnim organizacijama i drugim akterima u lokalnoj i široj zajednici. Najponosniji smo na inicijativu pokrenutu s ciljem osnivanja gradskog muzeja pod nazivom "Imamo pravo na muzej!". Ona je uspješno završena 2014. godine kada je na koncu osnovan muzej te udruža od samih početaka pa sve do danas vodi uspješnu zajedničku suradnju i sinergijski djeluje na polju javnog zagovaranja i ostvarivanja

dijaloga s vladajućim institucijama.

Iako smo relativno mala organizacija s ograničenim resursima, kroz višegodišnji rad, iskustvo te aktivno osluškivanje potreba zajednice u kojoj djelujemo, uspjeli smo se etablirati kao važan i utjecajan faktor po pitanju polja u kojima djelujemo.

Slično kao i Prijatelji baštine, naš partner ARCHÉ neprofitna je organizacija osnovana s ciljem povećanja interesa zajednice za pitanja kulturne baštine. Organizacija je osnovana 2012. godine i među svoje posebne interese ubraja rumunjsku graditeljsku baštinu, a oko sebe okuplja šaroliki tim mlađih entuzijasta i stručnjaka iz polja arhitekture, društvenog poduzetništva, povijesti, povijesti umjetnosti, medija i komunikacije te srodnih disciplina.

Od svojih se početaka ARCHÉ orijentirao na međunarodnu suradnju, razmjenu iskustava te gradnju internacionalnih

veza i mreža partnerstava. Od 2017. godine organizacija je članica udruženja Europa Nostra – paneuropske federacije za kulturnu baštinu čije se glavne aktivnosti fokusiraju na istraživanje i dokumentiranje nematerijalne i materijalne baštine. Uz to, ARCHÉ se bavio oblikovanjem aktivnosti usmjerenih na kulturnu baštinu s ciljem poboljšanja i stjecanja različitih vještina potrebnih za aktivno i participativno sudjelovanje u procesu donošenja društveno relevantnih odluka i politika.

ARCHÉ kroz svoje djelovanje organizira brojne aktivnosti usmjerene na izgradnju kapaciteta mlađih. Među njima se ističu interdisciplinarnе ljetne škole, radionice vezane uz snimanje dokumentarnih filmova te različite debate koje uključuju različite dionike lokalne zajednice. Ciljana skupina navedenih aktivnosti najvećim su dijelom mlađi između 14 i 19 godina.

Zajedničkim je snagama za vas pripremljen priručnik koji se temelji na nizu godina vlastitih iskustava na polju djelovanja u kulturi i rada s mlađima. On se tematski dijeli na dvije veće cjeline od kojih prva obuhvaća metodologiju uključivanja mlađih kroz kulturu, a drugi se fokusira na proces stvaranja kvalitetnih partnerstava, povezivanja i umrežavanja.

Kome je ovaj priručnik namijenjen?

Priručnik je namijenjen pojedincima i organizacijama koje rade s mlađima i za mlađe te žele potaknuti i poduprijeti razvoj aktivne i samoinicijativne participacije neovisno o sferi i polju društvenog djelovanja. Priručnik će poslužiti i kao početna točka i izvor informacija svim mlađima koji imaju želju i osjećaju potrebu angažirati se, okupiti, izraziti i djelovati po pitanju ukazivanja na vlastite potrebe u zajednici te pristupiti rješavanju određenog problema za kojeg su primijetili da je potrebno adresirati u zajednici u kojoj žive i stasaju. Ovdje mogu pronaći kako i na koji se način organizirati te oblikovati prijedloge usmjerene prema onima koji čine ključan faktor pri oblikovanju strategija i mogućnosti za njihovo djelovanje i aktivnu participaciju u zajednici u kojoj žive. Osim navedenima, priručnik može poslužiti kao poticajno štivo svim drugim zainteresiranim pojedincima koji žele i planiraju raditi s mlađima ili samostalno aktivno započeti djelovati u sferi kulture ili kojeg drugog društvenog polja važnog za zajednicu u kojoj djeluju.

S obzirom na to da je ovdje naše

primarno polje interesa sfera kulture u zajednici, sadržaj koji slijedi mogao bi biti zanimljiv i poticajan svima onima koji unutar spomenutog polja žele razbiti postojeće krute granice profesionalizma te raskinuti s predodžbom o kulturnim ustanovama i organizacijama kao o hladnim, dosadnim, neikluzivnim i staromodnim u svojim pristupima, te kao o mjestima koja ne slijede i ne osluškuju društveno relevantne pristupe i metode i pri tom oblikuju sadržaje koji su zanimljivi i relevantni malobrojnoj publici, a svoju publiku doživljavaju isključivo kao pasivne konzumente.

Premda ovaj priručnik može biti

koristan širokoj publici, a nadamo se da će do nje pronaći put, ovdje ipak stavljamo poseban fokus na mlade u razdoblju između 15 i 20 godina. Odlučili smo se upravo za ovu dobnu skupinu jer je riječ o izrazito važnom formativnom razdoblju u životu pojedinca. Razdoblje je to kada se pred mlađe stavlja izazov donošenja važnih i ni malo lakih životnih odluka koje bi trebale usmjeriti ostatak njihovog odraslog života, a među ključnim se ističu odabir srednje škole i izbor fakulteta. To je ujedno i razdoblje tijekom kojeg s navršenih 18 godina mlađi postaju punopravni članovi društva i dobivaju mogućnost aktivno

oblikovati budućnost, zajednicu i društvo u kojem žive.

Predstavljena metodologija se temelji na našim vlastitim iskustvima – nas kao mlađih ljudi koji smo se okupili oko zajedničkog cilja i angažirali u rješavanju problema kojeg smo uočili i u datom trenutku smatrali relevantnim u našoj lokalnoj zajednici. Najprije smo se okupili oko starijih i iskusnijih kolega koji suinicirali cijelu priču i svojim primjerima potaknuli i ohrabrili mlađe, a na koncu smo se zahvaljujući poticajnom mentorstvu odvažili i osnažili za samostalno djelovanje i aktivno kreiranje, ne samo projekata i aktivnosti, već i sustavno zagovaranje i oblikovanje prijedloga javnih politika u lokalnoj upravi. Danas znatan dio naše organizacije čine upravo mlađi ljudi, a cilj je dodatno povećati taj broj kroz promicanje i dopuštanje aktivne participacije i pružanja potrebnih resursa.

2. Zašto kultura?

Odabrali smo kulturu kao polje iz kojeg želimo potaknuti razvoj procesa aktivne participacije ponajprije zato jer ga sami poznajemo i djelujemo unutar njega te smo tijekom godina prepoznali njegove poticajne strane. Ujedno,

zahvaljujući iskustvu poznati su nam i nedostaci unutar sektora kulture za koje vjerujemo da bi se poboljšali aktivnim uključivanjem mlađih ljudi i uvažavanjem njihovih iskustava. Premda se na prvi pogled može činiti da se bavimo relativno uskim dijelom kulture odnosno pitanjem kulturne baštine koja stoji u središtu naših interesa te se u kontekstu šireg polja kulture i društva naizgled čini ne tako relevantnim, to svakako nije slučaj. U oblikovanju svojih aktivnosti i projekata uvijek polazimo od šire slike i bitno nam je uvidjeti na koji način pitanja vezana uz kulturnu baštinu oblikuju naše današnje društvo i njegove navike. Za nas su kultura i baština široko shvaćeni pojmovi koji uključuju emocionalni, partikularni i osobni doživljaj baštine u svim njezinim brojnim oblicima, bilo kulturnim, povijesnim, prirodnim ili kojim drugim. Kultura je vezivno tkivo društva i ima veliki utjecaj na oblikovanje različitih identiteta, bilo osobnih, društvenih, nacionalnih i nadnacionalnih te otvara mjesto za podizanje svijesti i osvješćivanje o važnosti aktivne društvene participacije. Osim toga, velik broj društveno i povijesno važnih društvenih inicijativa poteklo je upravo iz sfere kulture.

Ipak, kultura ima i svojih slabih točaka, jedna od kojih je svakako to što su pojedine kulturne institucije i

organizacije i dalje nerijetko isključivo mesta konzumacije kulture, umjesto da budu otvorene sukreiranju, otvaranju prostora za izražavanje, prihvaćanja koegzistencije različitih društveno relevantnih tumačenja. Ovim se priručnikom dodatno želi potaknuti na razmišljanje i djelovanje u smjeru stvaranja prostora za aktivno sukreiranje te formiranje mjesta za vlastito izražavanje i mogućnosti stvaranja doprinosu. Važno je istaknuti da vidimo značajnu potrebu za holističkim pristupom u smislu ciljane publike, različitosti generacija i načina pristupa temama jer ukoliko u cijelu priču nisu uključeni svi dionici društva, teško možemo govoriti i očekivati postojanje aktivne participacije.

Premda temeljem vlastitog iskustva možemo govoriti o postojanju aktivne participacije, aktualna društvena istraživanja našeg društvenog podneblja ukazuju na izostanak interesa među mladima za aktivnu participaciju u sferi kulture, a ta su nas saznanja usmjerila prema tome da inspiraciju i polazište za oblikovanje plana djelovanja pronađemo u modelu ljestvice participacije koju je razvio Roger Hart. Ona bi se ugrubo mogla podijeliti na tri glavne vrste participacije odnosno konzultativnu, suradničku i aktivnu participaciju. Dok prvu karakterizira niska razina aktivne uključenosti i ravноправne

suradnje, suradničku odlikuje pomak u tom smjeru gdje se mladima pruža mogućnost za izražavanjem vlastitih potreba i interesa, no tek aktivna participacija podrazumijeva ravноправnu zastupljenost sudjelovanja u oblikovanju strategija i politika djelovanja u zajednici. Iako je glavna odrednica rada s mladima temeljena na aktivnom sudjelovanju, smatramo da je važno voditi računa i o slučajevima gdje je do tog cilja tek potrebno doći te upravo zato naš priručnik obuhvaća elemente koji su korisni bez obzira na postojeću razinu participacije, no cilj je svakako ostvarenje i podupiranje aktivnog sudjelovanja.

U nastavku vas očekuje niz smjernica razvijenih kroz UKLJUČI metodologiju temeljenu na vlastitim iskustvima kroz koju se nastoji ukazati na to kako je moguće da se mladi samoorganiziraju u funkcionalne strukture te oblikuju projekte i programe od važnosti i utjecaja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Metodologija je osmišljena kroz dominantnu formu projektnog financiranja i planiranja.

Ti UKLJUČI!

Ovim priručnikom predstavit ćemo i testirati UKLJUČI (eng. ENGAGE)

metodologiju rada s mladima koja će im omogućiti najvišu razinu participacije u projektima u kulturi. Putem ovog priručnika mladi će i oni koji rade s mladima kroz 6 koraka ostvariti i osposobiti mlade kako bi mogli aktivno sudjelovati i donositi samostalne odluke u vlastitim planiranim projektima.

1. Upoznaj

Predrasude koje imamo o mladima često se svode na to da su nezainteresirani i apatični prema svim važnim društvenim i kulturnim pitanjima. Kada se traži

njihova inicijativa u sklopu nekog društvenog aktivizma njihov doprinos često izostaje. No, to ponajviše govori o nedostatku aktivne strategije i plana rada s mladima.

Kako bi se mlade aktivno uključilo u rad udruge poželjno je definirati jasnu politiku rada udruge s mladima u obliku strateškog dokumenta. Putem nje će se formirati jasni ciljevi i planirane aktivnosti rada s mladima. Izradu dokumenta trebale bi predvoditi osobe koje su educirane i strukom vezane uz rad s mladima, a uz njih važnu ulogu u formiraju strateškog dokumenta trebali bi imati i sami mladi. Njime bi se

trebalo omogućiti aktivno sudjelovanje i uključivanje mladih u kreiranje politika i projekata koji su prije svega usmjereni na njihove prioritete i potrebe.

Nakon jasno definiranih ciljeva i aktivnosti postavljeni su temelji za uključivanje mladih u projektne zadatke. Mlade je potrebno privući i motivirati, odnosno upoznati s vašim ciljem. Pritom je važno poznavati njihove potrebe i interese. Mladi su ti koji najbolje poznaju vlastitu društvenu skupinu te aktivno mogu pridonijeti formiranju politike regutiranja.

Jasno definirana aktivnost omogućuje mladima procjenu svojih mogućnosti i onoga što se od njih očekuje. Stoga je važno mladima jasno prenijeti njihovu ulogu u projektu, kao i znanja i vještine koje će upotrijebiti i usvojiti putem. Posebnu ulogu u motivaciji mladih mogu

imati i certifikati ili neki drugi oblici ekstrinzičnih motivatora. Mladi moraju znati koliko će vremenski potrošiti na tu aktivnost te kako će udruga doskočiti potencijalnim problemima poput dostupnosti, prijevoza, hrane, pića i zadovoljenja drugih osnovnih potreba. Pri organiziranju aktivnosti važno je biti i fleksibilan, kako bi se mladima što manje remetio do tada uspostavljeni raspored.

Mlade se na sudjelovanje može potaknuti i putem oglašavanja. Iako mladi često ne koriste tradicionalne medije poput lokalnih radija i novina, koriste ih njihovi roditelji koji ih mogu potaknuti na sudjelovanje. Postavljanjem postera i promidžbenih letaka u prostore u kojima se mladi okupljaju možete im ukratko predstaviti ideju projekta, dok korištenjem

2. Koordiniraj

svremenih medija poput društvenih mreža i drugih web sadržaja možete formirati sadržaje potpuno prilagođene mladima. Mladi koji su već uključeni u rad udruge mogu i sami aktivno kreirati digitalne sadržaje i na taj način pokazivati aktivnu politiku uključivanja mladih u organizaciju.

Kako bi stupili u kontakt s mladima važno je spustiti se u njihovu sigurnu zonu. Baza mladih unutar udruge može pomoći u mapiranju lokacija oko kojih se mladi kreću poput centra grada, šoping ili rekreativskih centara. Ukoliko ne postoji baza mladih, lokalne udruge koje rade s mladima mogu premostiti raz fazu između udruge i mladih. Pritom važnu ulogu ima i dobra potpora udruge u zajednici kako bi roditelji i sugrađani bili sigurni u njen rad s djecom i mladima.

Stvaranjem baze mladih s kojima će se raditi na projektu kreće proces definiranja aktivnosti. Mladima se predstavlja cjelokupni plan projekta i jasno postavlja uloga mladih i uloga edukatora u njemu. U ovom koraku će se mladima dopustiti da sami definiraju problemsku situaciju koju će riješiti ovim projektom. Mladi su ti kojima treba biti prepusteno donošenje svih važnih odluka tijekom aktivnosti. Cilj je da se formira aktivnost koja će biti u skladu s iskustvom koje mladi žele imati te s vještinama i ishodom koji žele postići. Proizlazeći i iz temeljne ideje strateškog dokumenta, projekt bi trebalo formirati prema prioritetima i potrebama mladih. Vodeći se ponajprije

okupljenom bazom mladih, ali i relevantnim društvenim istraživanjima potrebno je definirati specifične potrebe te zajednice i skupine. Upravo to je zadatak ove faze, definiranje problemska s mladima i za mlade.

Zadatak edukatora je da koordinira mlade u uočavanju i postavljanju problema od njihova interesa. Oni su zaduženi da procjenjuju potrebe, težinu i složenost zadataka i prema tome ih prilagode dobi, mentalnoj, obrazovnoj i motivacijskoj razini sudionika. Edukatori se ne smiju pretjerano uplitati u rješavanje problema, ali istovremeno ne smiju dopustiti da mladi bescijljivo traže rješenja do kojih ne mogu doći. Intervencije koje se pritom mogu raditi su: preoblikovanje pitanja, postavljanje novih pitanja,

prepostavke rješenja, raspravljanje sa sudionicima, dopuna odgovarajućih podataka, sugeriranje pristupa u rješavanju i pozorno praćenje aktivnosti. U ovoj fazi edukatori mogu koristiti metode razgovora i problemskog čitanja, čime se može mlade potaknuti i da sami donesu primjere članaka, letaka i radova kojima su inspirirani. Potrebno je stvoriti ugodnu atmosferu za raspravu, dijalog te konstruktivnu kritiku. Za prvi projekt mladima bi se trebalo pomoći da odaberu onaj problem koji ih se direktno dotiče kako bi rješavanjem tog problema došli do veće razine samoispunjavanja i samozadovoljstva. Tako definiran problem moguće je u kasnijim fazama povezati s nekim širim nacionalnim i globalnim problemom.

Faza koordinacije trebala bi se odvijati u njihovoj sigurnoj zoni. Tomu mogu poslužiti i njihovi već ustaljeni sigurni prostori u kojima se nalaze svakodnevno ili udrugu može osigurati stvaranje takvog prostora. Ovu fazu poželjno je provoditi kroz nekoliko različitih sastanaka kako bi mladi imali priliku razmisliti o problematici te o njoj se konzultirati s njima važnim osobama. Kako sastanci odmiču trebali bi biti sve tematski uži i fokusiraniji dok se u konačnici ne definira problem koji će mladi riješiti vlastitim projektom.

U sklopu ove faze mladi će steći društvene kompetencije povezane s osobnom i socijalnom dobrobiti te sposobnost i vještina konstruktivnog komuniciranja u različitim okruženjima, toleranciju, izražavanje i razumijevanje

različitih gledišta i osjećanja empatije. Također usvajaju se građanske kompetencije vezane uz poznavanje demokracije i pravde te vještine poput iskazivanja spremnosti za rješavanje problema lokalne i šire zajednice, kritičko promišljanje i kreativno sudjelovanje u aktivnostima zajednice.

3. Ljevaonica rješenja

Nakon što su mladi definirali problem iz svoje zajednice kojim se žele baviti, slijedi faza ljevaonice rješenja. Mlade se potiče da formiraju različite hipoteze koje mogu pridonijeti rješenju problema. Edukatori koji moderiraju sastanke u ovoj fazi trebali bi se voditi načelima razmjene informacija,

sigurnosti, smanjenja straha te dopuštanja vremena za razmišljanje. Mladima treba pomoći u razumijevanju dogovorene problematike, lokalnog društva i povijesti kako bi imali pravilan kontekst djelovanja te kako bi mogli odabrati adekvatno rješenje. Kroz interaktivne metode treba ih potaknuti da pronađu što više rješenja iz različitih gledišta. Preporučuje se da mlati prezentiraju vlastito istraživanje o radovima drugih udrug, država ili jedinica lokalne samouprave.

I u ovoj fazi se sugerira organiziranje nekoliko sastanaka kako bi mlati imali priliku za razmišljanje, obradu informacija te zatim i donošenje zaključaka. Nakon brainstorminga na prvim sastancima, daljnje aktivnosti bi trebale biti usmjerenе na sužavanje broja opcija te odabir konačnog pristupa kojim će se pristupiti rješavanju problema.

Proučavajući izvornu stvarnost mlati postaju aktivni istraživači. Pritom stječu znanja, umijeće oblikovanja osobnog stava, argumentiraju vlastite stavove i mišljenja, postavljaju pitanja, uočavaju nejasnoće i nedosljednosti u prezentiranju, aktivno slušaju druge i oblikuju kvalitetne povratne informacije, razgovaraju i provjeravaju razumiju li drugi, uče da se ne raspravlja o osobi već o stavu, pokazuju otvorenost

uma i osjetljivost, uče da mišljenje ne treba mijenjati pod prisilom većine već temeljem logičke argumentacije, uče poštivati sugovornika, dolaze do spoznaje da je rezultat rada zajednički, a ne pojedinačni, uče kako se rješenje dobro predstavlja drugima.

Izvođenjem krajnjeg zaključka i pristupa rješavanju problema jasno se definiraju svrha, ciljevi i strategije te grupe. Samim time grupa se lakše povezuje i stvara se zajednički identitet i osjećaj pripadanja kod mlađih. Potiče se i inicijativa te gradi shvaćanje da se problemskih situacija ne trebaju plašiti, već da uloženim zdravim naporom postižu iznadprosječne rezultate.

4. Uspostavi resurse

Postavljenjem temeljnog pristupa rješavanju problema mlati kreću u planiranje potrebnih resursa. Ova faza poput prethodne dvije također se odvija u obliku sastanaka. Edukatori mogu razgovorom navoditi mlate na razmišljanje o potrebnim kapacitetima za rješavanje postavljenog problema. U ovoj fazi mlati bi trebali izraditi cijeli hodogram projekta, predvidjeti njegovo trajanje, potrebnu materijalnu i osobnu potporu. Stvaranjem konačnog hodograma definiraju se planovi s konkretnim koracima, vremenskim

tijekom aktivnosti i rokovima.

Definiranjem svojih potreba mlati mogu krenuti u procjenu raspoloživih resursa. Unutar skupine u kojoj se nalaze trebali bi izraditi plan osobne potpore, međusobno podijeliti zadatke ovisno o interesima te jačim i slabijim stranama pojedinaca. Raspodjelom članova u timove za istraživanje, planiranje, upravljanje i podršku jačaju organizacijske i timske vještine te vještine koordinacije između različitih djelatnih skupina. Svaka djelatna skupina shodno hodogramu projekta također bi trebala procijeniti osobnu i materijalnu potporu unutar svoga tima.

Nakon procjene djelatnih skupina, mlati mogu krenuti u sastavljanje popisa potrebnih materijalnih resursa. Pritom bi mlatima trebalo skrenuti pozornost i na potrebnu novčanu potporu, ali i materijalne proizvode i usluge koje treba iznajmiti ili kupiti od lokalne samouprave, drugih organizacija i pružatelja usluga. Za potrebnu novčanu potporu edukatori bi trebali potaknuti mlate da svoj projekt prijave na odgovarajuće javne pozive i natječaje jedinica lokalnih samouprava, županija i nacionalnih organizacija. Pritom edukatori moraju osigurati pravilnu potporu u pronalaženju dostupnih poziva te ispunjavanju dokumentacije. Mlate treba uputiti i na

potrebu sklapanja partnerstva s drugim organizacijama od sličnog interesa radi dobivanja materijalne, ali i osobne potpore. Partnerstva su odličan način kako se mogu premostiti i nedostatci skupine u vidu posjedovanja specifičnih vještina, informacija i znanja.

Pri stizanju povratnih informacija o ponudama za proizvode i usluge te po rezultatima natječaja, edukator može potaknuti timove da naprave procjenu i reviziju hodograma projekta te ga prilagoditi dostupnim resursima.

5. Čvrsti cilj

Nakon pravilne pripreme i preraspodjele resursa mlati pristupaju provedbi projekta i svojem krajnjem cilju. Ovo je prilika mlatima da prezentiraju svoj dosadašnji rad i da se pokažu kao aktivni dijelovi svoje zajednice. Sve ono što su do tada mlati isplanirali sada prelazi u fazu praktične provedbe.

Neposredno pred samu provedbu edukatori bi trebali s mlatima proći kroz cijeli hodogram te im po potrebi objasniti njihovu ulogu i osigurati da se otklone sve nejasnoće koji mlati imaju. Istovremeno edukatori bi trebali raditi i na ambijentu u kojem će mlati prezentirati svoj rad. Ukoliko je moguće edukatori bi trebali prikupiti javnost koja želi čuti mlate te raditi

na osvještavanju javnosti o potrebi uključivanja mladih u javne politike. Kao članovi udruge, putem svojih umrežavanja imaju priliku stvoriti plodan ugodaj u kojem će mladi moći prezentirati svoj rad i na taj način stvoriti prilike za daljnji napredak.

Ako su prethodni koraci detaljno planirani u ovom koraku, mladi djeluju samoorganizirajuće u svojim djelatnim skupinama te znaju svoje obaveze i dužnosti. Timskim radom koordiniraju sve djelatne skupine te po potrebi prilagođavaju planove novonastalim i neplaniranim situacijama. Edukatori pritom pružaju podršku na zahtjev mladih te osiguravaju da im ne prijete potencijalno opasne situacije.

Tijekom provedbe programa mladi stječu vještine proaktivnog vođenja projekta te smisao za inicijativu i poduzetništvo. Mladi uče raditi s drugima te raditi u društvu i za društvo. Osim toga razvijaju osjećaj odgovornosti, razumijevanja i poštivanja zajedničkih vrijednosti potrebnih za osiguranje kohezije u zajednici.

6. Ispitaj i procjeni

Iako evaluaciju često stavljamo na posljednje mjesto ona bi se trebala provoditi konstantno i paralelno sa

svim drugim fazama. Tijekom cijele provedbe programa edukatori bi trebali nadgledati i evaluirati svoj rad s mladima, kao i rad mladih.

Osim edukatora, evaluacije bi trebali redovito provoditi i mladi. Pritom posebno važno mjesto zauzima i samoevaluacija koja će mladima najbliže i najiskrenije pokazati njihov napredak i zadovoljstvo tijekom projekta. Cilj provođenja evaluacija tijekom trajanja projekta jest provjera kvalitete projekta, ali i motivacije sudionika. Predlaže se i osnivanje feedback platforme u kojoj mladi mogu aktivno slati svoja razmišljanja i povratne informacije na tijek projekta. Zahvaljujući konstantnoj evaluaciji omogućuje se i lakše donošenje odluka kada je potrebno raditi ustupke od planiranog hodograma.

Evaluacija bi svakako trebala biti i posljednja faza u provođenju projekta unutar koje se sastaju svi sudionici projekta kako bi provjerili ostvarenost ciljeva, ali i ostvarenost osobnih interesa i želja vezanih uz projekt. Ovo je prilika da se kritički sagledaju svi segmenti projekta te da se izvedu zaključci koji će doprinijeti radu u drugim projektima kako mladima, tako i edukatorima. Mladi u ovoj fazi imaju priliku podijeliti i prijedloge za buduće projekte koji bi se nastavili

na provedeni program. Kao produkt evaluacije skupina bi trebala izraditi zaključni dokument na koji će se po potrebi moći vratiti.

Provodenjem kvalitetne evaluacije i samoevaluacije mladi će steći bolji uvid u ono što je provedeno te će postaviti buduće ciljeve za poboljšanje, osjećat će se sigurnije u svoje sposobnosti,

cjenjenje te motiviranje za učenje novih vještina. Istovremeno se potiče i odgovornost, motivacija te se ukazuje mladima na važnost samoprocjene svoje vrijednosti.

POGLAVLJE 2: **Kako uključiti mlade u stvaranje uspješnih mreža i partnerstava u kulturi**

U ovom priručniku ključnu ulogu imaju strategije, resursi i metodološki pristupi koji pojedincima i organizacijama omogućuju uspostavljanje mreža i aktivno uključivanje mladih u različite kulturne inicijative. Konačni cilj je potaknuti kreativne procese u umovima novih generacija, potičući ih na uspostavljanje partnerstva, njegovanje mreža i pokretanje vlastitih suradničkih inicijativa. U adolescenciji tjelesne, kognitivne, emocionalne i socijalne promjene na svom su vrhuncu. Mladi istražuju svoju neovisnost i stvaraju osjećaj o sebi, postaju sve više zainteresirani za ono što drugi misle o njima i kako su prihvaćeni u svojim vršnjačkim/prijateljskim

grupama. Pritom pate ako se osjećaju isključenima. U tom je kontekstu ključno da iskusni profesionalci koji podupiru razvoj kulturnih inicijativa među mladima udruže snage i stvore okvir koji nadilazi generacijska ograničenja i povezuje se s pričama i proživljenim iskustvima zajednica.

Projekti i inicijative mogu imati pozitivne rezultate ako se razvijaju i provode u partnerstvu jer učinkovita suradnja pospješuje krajnju izvedbu. Partnerstvo je dogovor da se nešto učini zajedno, zbog čega imaju koristi sve uključene strane donoseći rezultate koje ne bi mogao postići pojedinac, a pritom smanjujući napor. Partnerstvo je suradnički odnos između dva ili više

entiteta sa zajedničkim interesima, ciljevima ili ciljevima. Uključuje uzajamno povjerenje i poštovanje kako bi se postigli zajednički rezultati koristeći snagu i resurse svakog partnera.

Partnerstva, iako neprocjenjiva, suočavaju se sa značajnim preprekama koje zahtijevaju pažljivo postupanje. Stvaranje i održavanje partnerstva zahtijeva naporan rad i predanost. Učinkovita raspodjela resursa, uključujući finansijski i ljudski kapital, ključna je za njihov uspjeh i dugovječnost. Partnerstva djeluju unutar jedinstvenih lokalnih okvira uvjetovanih složenim društvima, institucionalnim okvirima, kulturnim kontekstima i nijansama. Kako bismo

imali uspješno partnerstvo, bitno je da se pristupi na fleksibilan i prilagodljiv način. Prepoznavanje i prilagodba specifičnim izazovima partnerstva naglašava važnost posjedovanja dubinskog uvida i kontekstualnog razumijevanja dinamike partnerstva.

Rezultati postignuti iz partnerstva razvijaju se postepeno tijekom vremena, potvrđujući važnost strpljenja i održavanja dugoročne perspektive.

1. Važnost partnerstva u angažmanu mladih u kulturi

Suradnja omogućuje razmjenu znanja, resursa i stručnosti. Potiče inovacije i pridonosi rastu i otpornosti. Proširuje doseg na raznoliku publiku, osigurava inkluzivnost i stvara mreže koje pomažu učinkovitije upravljati izazovima. Udruživanjem resursa pridonosi se ukupnom rastu kulturnog sektora, stvarajući živahno okruženje koje koristi organizacijama i zajednicama kojima služe.

1.1. PREDNOSTI PARTNERSTAVA

Partnerstva imaju ključnu ulogu u angažmanu mladih u kulturi nudeći mnoge prednosti. S finansijskog stajališta, potiču se suradničke inicijative poput onih koje omogućuju programi kao što je Erasmus+ zbog mogućnosti dijeljenja troškova što omogućuje učinkovitije korištenje resursa. Udruživanje finansijskih resursa omogućuje izvođenje većih, raznovrsnih i utjecajnijih aktivnosti

u kulturi koje bi inače mogle biti finansijski izazovne za jednog partnera.

Razmjena iskustava još je jedan važan aspekt s obzirom da partnerstva nude platformu za razmjenu vještina i perspektiva. Suradnja s različitim subjektima uvodi nove pristupe te obogaćuje okruženje za učenje, kako za organizacije tako i za mlade sudionike. Osim toga, izloženost različitim gledištima pospješuje kulturne kompetencije i povećava prilagodljivost.

Partnerstva u kulturi također olakšavaju međusobno razumijevanje i uvažavanje uključivanjem u projekte različite zajednice i gledišta, nudeći bolje razumijevanje kulturnog identiteta i nasljeđa sudionika te promičući povjerenje i poštovanje. Inkluzivnost je još jedna značajna prednost jer proširuje aktivnosti u kulturi na različite sredine čineći ih dostupnijima široj publici.

Partnerstva su korisna i za institucije i za mlade sudionike. Organizacije mogu ojačati svoj utjecaj udruživanjem resursa s partnerima što dovodi do opsežnijih kulturnih programa. Mladim pojedincima partnerstva pružaju prilike za razvoj vještina, preuzimanje vodećih uloga i pristup širim mrežama omogućujući im da aktivno doprinose kulturnim inicijativama.

1.2. POTENCIJALNI NEDOSTACI I STRATEGIJE MEDIJACIJE

Partnerstva mladih u kulturi, unatoč značajnim prednostima, mogu se suočiti i s nekoliko potencijalnih nedostataka: partnerstvo je teško uspostaviti i održavati, zahtijevaju volju i resurse, a rezultati možda neće biti trenutni. Ključno je riješiti moguće nedostatke kroz učinkovite strategije medijacije koje će osigurati dugoročni uspjeh.

- Izazovi koordinacije:** Koordinacija različitih aktivnosti među partnerima može dovesti do

neučinkovitosti. Medijacija uključuje transparentnu komunikaciju, jasno definirane uloge i korištenje alata za upravljanje projektima.

- Različiti ciljevi:** Neuskladeni ciljevi među partnerima mogu sprječiti napredak. Medijacija uključuje detaljne razgovore o postavljanju ciljeva na početku partnerstva te kontinuiranu evaluaciju i usklađivanje.
- Neuravnoteženost resursa:** Nejednaka raspodjela resursa je rizik. Medijacija uključuje transparentno dijeljenje resursa i promicanje pravednih doprinosa.
- Pitanja kulturološke osjetljivosti:** Nesporazumi mogu proizaći iz kulturoloških razlika. Strategije

medijacije uključuju obuku o kulturnim kompetencijama, otvorenu komunikaciju i poticanje zajedničkog razumijevanja kulturnih nijansi.

- Zabrinutost oko održivosti:** Održavanje dugoročne održivosti može biti izazov. Medijacija uključuje razvoj strategija održivosti, redovite evaluacije i predanost kontinuitetu i prilagodljivosti.
- Pravna i etička razmatranja:** Rješavanje pravnih i etičkih pitanja može biti složeno. Medijacija uključuje pojašnjenje zakonskih okvira, poštivanje etičkih standarda i traženje pravnog savjeta za usklađenost s propisima.
- Rizici ovisnosti:** Pretjerano

oslanjanje na određene partnerne je problem. Strategije medijacije uključuju suradnju s različitim subjektima i uspostavljanje planova za slučaj prijelaza partnera.

- Izazovi evaluacije i mjerena:** Mjerjenje utjecaja kulturnih inicijativa predstavlja izazove. Medijacija uključuje razvoj robusnih okvira za evaluaciju, uključivanje ključnih pokazatelja učinka i uključivanje u kontinuirane povratne informacije radi poboljšanja.

Provedba ovih strategija omogućuje kulturnim partnerstvima mladih da se pozabave potencijalnim nedostacima, izgrade otpornost i prilagodljivost u zajedničkim naporima, čime se maksimiziraju korist i učinkovito upravljanje izazovima.

2. Kako stvoriti uspješna partnerstva i kako pritom uključiti mlade u proces

Partnerstva igraju središnju ulogu u uspjehu kulturnih inicijativa, posebno onih koje uključuju mlade. Postoji više strategija za uspostavljanje obostrano korisne suradnje uz pomoć mlađih. Usredotočujući se na iskustva i metodologiju ARCHÉ-a može se definirati složenost stvaranja i održavanja partnerstva uz važnost sudjelovanja mlađih.

2.1. ARCHÉ MODEL: OPĆI OKVIR ZA USPJEŠNA PARTNERSTVA

Uključivanje mlađih u kulturu zahtijeva više od teorijskog okvira. Spaja doprinose iz akademskog svijeta sa stvarnim rezultatima i zahtijeva složeno razumijevanje stvarnog svijeta u različitim okolnostima. ARCHÉ-ovo iskustvo suradnje u angažmanu mlađih za očuvanje i promicanje kulturne baštine pruža uvid u vrlo precizne aspekte načina na koji se definiraju

i izvode uspješna partnerstva. Ovo znanje proizlazi iz lekcija naučenih iz osam različitih projekata i inicijativa provedenih u proteklih nekoliko godina.

- **Lunaesthetic - Heritage, Community, Belonging (2023)** je projekt posvećen baštini i entuzijastima u srodnim područjima: povijest, arhitektura, restauracija, umjetnost, krajobrazni dizajn, ekologija, turizam. Projekt je imao za cilj razviti sposobnosti budućih stručnjaka za baštinu, članova lokalne zajednice, vlasnika povijesnog parka bivšeg aristokratskog imanja Teleki i lokalnih vlasti u Luna de Jos, Cluj, s krajnjim ciljem očuvanja, restauracije te održivog valoriziranja graditeljske i krajobrazne baštine. Uključivanjem priznatih stručnjaka (arhitekti, arheolozi, krajobrazni arhitekti, arboristi i restauratori kamena) projekt je omogućio širenje interdisciplinarnih alata, specifičnih za svako znanstveno područje uključeno u složeni proces obnove spomenika i povijesnih cjelina. Od 24. srpnja 2023. do 3. kolovoza 2023. Teleki Castle Ensemble u Luna de Jos bio je domaćin ljetne škole koja je uključivala kulturna dogadanja, umjetničke trenutke, svježe ideje i još mnogo toga. Stvoren je prostor za dijalog između

mladih i renomiranih stručnjaka, uklanjajući i usklađivanje interdisciplinarnih barijera između različitih profesionalnih disciplina. Teleki Castle Ensemble u Luna de Josu, koji se sastoji Hunting Towera i parka uz dvorac, pomno je analiziran i istražen kako bi se razvile održive i najsuvremenije strategije za valorizaciju kulturne baštine. Ljetna škola sastojala se od dvije glavne praktične radionice:

(1) Arborikultura: identificirani su povijesni kompozicijski elementi koji su još uvijek prisutni na lokaciji; kroz primjenjene

aktivnosti digitalne inventure, dijagnostike, održavanja i analize krajobraza obrađeni su teorijski i praktični elementi specifični za gospodarenje drvećem u kontekstu povijesnog park-spomenika;

(2) Arheologija: interpretirani su rezultati dobiveni neinvazivnim preliminarnim istraživanjem, odnosno skeniranjem iz zraka i podzemlja; u okolini Hunting Towera provedena su arheološka istraživanja kako bi se izvukao materijal koji bi se mogao koristiti u budućoj obnovi. Osim toga, svaki je dan uključivao prezentacije i dijaloge o povijesnim

vrтовима, restauraciji, arhitekturi, bioraznolikosti, tehnologijama skeniranja LiDAR i SLAM te kulturnim događajima poput recitala klasične glazbe ili demonstracija jahanja.

- **Agora Cișmigiu - Heritage Field School (2022)** pridonijela je međugeneracijskom dijalogu, učenju i dijeljenju iskustava. Zajedno smo istražili inovativne pristupe za jačanje naše europske mreže mladih stručnjaka za baštinu, studenata i volontera.

Taking Action: Youth and Heritage sastojao se od otvorene rasprave između etabliranih i novih stručnjaka za baštinu koja se bavila izazovima s kojima se suočavaju

mladi stručnjaci u sektoru baštine. Dodatne aktivnosti, poput obilaska baštine najznamenitijih zgrada i mjesta u Bukureštu i vođeni obilazak povijesnog vrta Cișmigiu, također su bile vrlo interaktivne. Sudionici su učili povijesne činjenice o gradu, priče o povijesnim spomenicima i pojmovima krajobraznog uređenja. Nakon toga, održana je praktična vrtlarska radionica u vrtu Cișmigiu i radionica koja je istraživala glavne alate i metodologije potrebne za lokalne inicijative. Sve aktivnosti provedene su imajući na umu potrebu za interakcijom s lokalnim vlastima s ciljem jačanja veze između stanovnika i njihovog grada.

- **The Days of Balneary Architecture**

in Govora (2020-2021) Grad Băile Govora pojavio se i razvio unutar jedinstvenog prirodnog okruženja, nadograđujući se na termalne izvore prisutne na tom području. Središnja jezgra je povijesni park u kojem se nalaze glavna zgrada Iječilišta i Casino. S vremenom se oko njega razvio grad sastavljen od elitnih vila, trgovina i pučkih kuća koje skladno spajaju zapadnjačku arhitekturu s lokalnim tehnikama gradnje. Ovi elementi stvorili su kulturni krajolik koji predstavlja reprezentativan primjer termalnog grada na dodiru istoka i zapada. Projekt je bio usmjeren na edukaciju i uključivanje sudionika svih dobnih skupina, ciljujući na lokalnu zajednicu, lokalne vlasti i vlasnike povijesnih građevina kao primarne korisnike. U njemu su sudjelovali i turisti, stanovnici obližnjih gradova i djelatnici ustanova za zaštitu baštine. Inicijativa je započela okruglim stolom o baštini kao resursu održivog razvoja, s lokalnim i regionalnim dionicima. To je rezultiralo planom zaštite i revitalizacije vrijednih građevina, bitnih za buduću Strategiju lokalnog razvoja. Potom je organiziran cijelotjedni događaj koji je uključivao interdisciplinarnе radionice, izložbe, vodstva i predavanja s ciljem podizanja svijesti o vrijednostima graditeljske baštine i poticanja uključivanja zajednice.

Neformalne večeri pripovijedanja pružile su platformu za dijalog o lokalnom identitetu usredotočenu na povjesne građevine. Ove su priče prikupljene za izradu aplikacije digitalnog obilaska. Osim toga, uz pomoć mlađih volontera, stručnjaka i obrtnika, povjesno je mjesto obnovljeno tradicionalnim tehnikama i materijalima, služeći kao model dobre prakse unutar zajednice.

- **The Future is Heritage (2020-2021)** projekt je čiji je cilj okupiti studente, mlade stručnjake, volontere i entuzijaste u području kulturne baštine, promičući međugeneracijsku i interdisciplinarnu razmjenu

iskustava. Cilj je bio poboljšati profesionalne i osobne vještine, povećati svijest o temi baštine i uspostaviti europsku mrežu za mlade stručnjake u sektoru. Međunarodna platforma koja je nastala potiče razmjenu znanja među generacijama i aktivno uključivanje mlađih u politike i projekte baštine. Projektni tim ARCHÉ-a, uz potporu partnera u Nizozemskoj, suorganizirali su Heritage Field School u listopadu 2021. godine, a škola je održana u Dutch Waterlineu. Rezultati su predstavljeni na Summitu o europskoj kulturnoj baštini koji je organizirala Europa Nostra, predstavljajući Rumunjsku na

forumima o europskoj baštini. Važan dio projekta bio je učiniti baštinu dostupnom javnosti (putem webinara i interakcija na društvenim mrežama) i uključiti nestručnjake u značaj kulturne baštine. Ovi webinari pokrivali su različite teme kao što su baština i turizam, baština i zajednice, društvena uključenost i ponovni razvoj te su privukli sudionike iz više od 20 zemalja diljem svijeta

- **Teen Talks: Heritage Edition (2019)** bila je kreativna radionica za mlade na temu kulturne baštine Dobrogree. Baština se ne odnosi samo na prošlost, ona oblikuje našu sadašnjost i postavlja temelje za budućnost. Važno je prepoznati baštinu kao vitalni resurs za prosperitetna i demokratska društva, a bitno je da mladi imaju utjecaj na odluke u ovom području. Tijekom radionica sudionici su učili o suvremenim metodama vrednovanja baštine i timski radili na realizaciji svojih ideja. Projekt ne samo da je promijenio njihovu perspektivu o kulturi, već ih je i osnažio da doprinesu pozitivnim promjenama u svom gradu i regiji, zamišljući Constanțu i Dobrogreau kao gradove koji više poštuju kulturu.
- **Cultural Heritage Through the Lens: My First Documentary Film (2019)** projekt je koji je bio dio inicijative

za uspostavu informirane zajednice posvećene očuvanju kulturne baštine za buduće generacije u Constanții. Inicijativa je bila usmjerenja na nominaciju Constanța Casinou programu 7 najugroženijih područja koje provodi Europa Nostra. Uzimajući u obzir konzervatorska ograničenja spomenika (koji se tada nije mogao posjetiti), projektni tim je imao za cilj stvoriti reaktivaciju zajednice kroz edukaciju. My First Documentary Film bila je ljetna radionica za srednjoškolce koja je mlađe naučila osnovama tehnike snimanja, montaže i snimanja dokumentarnih filmova. Događaj je imao tri sesije i završni događaj, koji

je omogućio i gledateljima i mlađim autorima dokumentaraca da gledaju filmove koje su sami stvorili projicirane u impresivnoj pozadini Constanța Casino. Svi video materijali su prevedeni na engleski jezik za međunarodnu publiku.

- **Talkfest Garden (2019.)** sastojao se od nekoliko kulturnih događanja namijenjenih raspravi i jačanju uloge baštine u razvoju područja Prahove. Tijekom stručne rasprave o integraciji kulturnih inicijativa u tom području, Cantacuzino Florești Foundation predstavila je svoju aktivnost kao primjer kako reaktivirati prostor u ekonomski

i kulturno zaostalom području, a pritom pridonijeti uključivanju mlađih u lokalna i regionalna umjetnička i kulturna područja. Još jedan događaj bio je piknik u vrtu neiskorištene zgrade u gradu Sinaia, s jakim fokusom na emocionalno sjećanje na mjesto, nekadašnji dječji vrtić. Prostor je kasnije revitaliziran kroz građevinsku radionicu te kroz događaj The Mountain Dreaming koji je u sklopu Sinaia Forever Festivala organiziran od strane mlađih za mlađe i svoj grad. Projektni tim ponudio je logističku podršku i nadgledao akcije volontera iz lokalne srednje škole.

- **The Invisible Casino and mAPP My Europe (2018. - 2019.)** primjer su najbolje prakse na nacionalnoj i međunarodnoj razini, unutar složenih aktivnosti i fokusa na baštinu u sklopu European Year of Cultural Heritage 2018. godine te proslave zajedničke kulturne baštine i vrijednosti. U sklopu inicijative poduzete su razne aktivnosti s ciljem angažiranja mlađih. U Constanții je organiziran niz radionica i "javna café debata" za srednjoškolce. U radionicama se raspravljalo o temama kao što su: „Baština: Zajednica ili arhivska prašina?“, „Kulturna baština unaprijeđena

umjetničkim projektima i novim tehnologijama“, „The Invisible Casino – moć pripovijedanja u aktivaciji zajednice“ Predavači su se specijalizirali za kulturnu baštinu, nove medijske tehnologije i pripovijedanje te tako omogućili rasprave koje su istraživale prošlost, sadašnjost i budućnost tumačenja baštine. Aktivnosti koje su vodili mlađi odražavale su stavove etabliranih stručnjaka, navodeći da se Constanța Casino smatra važnim mjestom lokalnog sjećanja, nacionalni kulturni simbol i vrijedno bogatstvo, a ne teret. Ovaj projekt istaknuo je kontinuirani razvoj informirane i angažirane zajednice, osobito među mlađom generacijom, koja sve više prepoznaje važnost kulturne baštine kao nacionalnog i međunarodnog resursa identiteta. Ova bi inicijativa mogla poslužiti kao nacrt za napore kulturne revitalizacije za druge rumunjske građevine sa sličnim povijesnim značajem, kao što su Băile Herculane, Vatra Dornei, Eforie, Govora itd.

2.2. ŠEST KORAKA KOJE SVATKO MOŽE KORISTITI

Prilikom sklapanja partnerstva, ARCHÉ slijedi pristup od šest koraka koji uključuje sve od identifikacije partnera do kontinuirane komunikacije. Ovaj model se može shvatiti kao precizan putokaz za organizacije koje imaju za cilj povećati svoju učinkovitost i učinak. Pritom posebno treba istaknuti posvećenost povezivanju na osobnoj razini i važnost interakcije jedan na jedan u stvaranju dubokih i značajnih odnosa.

1. Identifikacija partnera

ARCHÉ-ov pristup stvaranju partnerstva uključuje proaktivnu potragu za potencijalnim dionicima, uključujući državna tijela, kulturne institucije, obrazovne organizacije, lokalna poduzeća, organizacije mladih i zajednice. Fokus je na širenju dosega kulturnih inicijativa izvan uobičajenih sfera, šireći se na angažman mladih i razvoj zajednice, formirajući sveobuhvatnu i međusobno povezanu mrežu. U okviru svih gore navedenih projekata, nakon identifikacije potencijalnih partnera

među međunarodnim, nacionalnim, regionalnim i lokalnim dionicima, uspostavljena su formalna partnerstva, a ovaj raznoliki skup potencijalnih suradnika osigurao je bogatu razmjenu perspektiva i stručnosti.

2. Usklađeni prijedlozi i ciljevi projekta

Pisanje prijedloga uključuje rastavljanje šire vizije na upravljive, ostvarive zadatke. Radi se o pokazivanju kako svaki dio slagalice doprinosi široj slici. To uljeva povjerenje u izvedivost plana i daje jasan scenarij za provedbu.

Kako bi se ojačala razmjena najboljih praksi razvijeni su usklađeni prijedlozi i predstavljeni stručnjacima u različitim gradovima i muzejima (The National Museum of Transylvanian History, Cluj-Napoca; The National Museum of the Union, Alba Iulia; The County Museum, Satu Mare) kako bi ih privukli da se pridruže projektu Lunaesthetic.

Talkfest Garden je stvoren da bude model za ponovno aktiviranje ekonomski i kulturno ugroženih područja. Jedan od glavnih ciljeva bio je uključiti mlade ljudi u lokalni i regionalni umjetnički i kulturni život uspostavljanjem snažnih partnerstava s: AICI Architecture Studio, Vira

Association, ViraFilms, Sinaia City Hall, Carmen Sylva Cultural Center, Mihail Cantacuzino College Sinaia, Cantacuzino Florești Foundation, The Order of Architects – Prahova ograna, Ghirlande Luminoase i 50(Super(Real)), španjolski studio fokusiran na prostorne strategije.

Usklađeni prijedlozi razvijeni su kako bi se uskladili s ciljevima projekata The Future is Heritage i Agora Cișmigiu - Heritage Field School. Oba su imala za cilj ojačati europsku mrežu mladih stručnjaka za baštinu, studenata i volontera, potičući međunarodnu suradnju.

3. Uključivanje obrazovnih institucija

Uključivanje obrazovnih institucija znači stvaranje suradničkih partnerstava s akademskim subjektima, kao što su sveučilišta, škole i obrazovne organizacije. Ovaj strateški pristup ima za cilj integrirati obrazovne resurse, stručnost i uključenost studenata u kulturne inicijative, potičući uzajamno koristan odnos između kulturnih projekata i akademske zajednice.

Projekti koji se provode u okrugu Constanța dobar su primjer. Teen Talks: Heritage Edition, Cultural

Heritage Through the Lens: My First Documentary Film, The Invisible Casino and mAPP My Europe uključili su srednjoškolce u interaktivne radionice, pa čak i u ljetni program. Neki od najvažnijih partnera bili su: Constanța County Student Council, The "Ovidius" University, "Teodor T. Burada" Constanța County Cultural Center, "Jean Constantin" Multifunctional Educational Center for Youth itd.

4. Uključivanje zajednice

Uključivanje zajednice središnji je aspekt kulturnih partnerstava pritom ističući aktivan angažman civilnog društva i neorganiziranih skupina građana u planiranju i provedbi kulturnih inicijativa. Ovaj suradnički pristup osigurava da kulturni projekti autentično odjekuju različitim potrebama, težnjama i kulturnim identitetima zajednice, potičući osjećaj uključenosti i zajedničkog vlasništva.

Kroz suradničke timske aktivnosti na radionicama mladi su inovativnim idejama aktivno doprinijeli valorizaciji kulturne baštine u projektu Talkfest Garden. Ovakav pristup ne samo da je omogućio značajan angažman u kulturnoj inicijativi, već je kod mladih

potaknuo osjećaj odgovornosti prema svom gradu i pripadnosti njemu. Projekt je uključio i sudjelovanje osoba s invaliditetom, što je dodalo nove i jedinstvene doprinose kulturnom diskursu.

U Lunaestheticu aktivan angažman zajednice postao je središnji stup uključujući mlade s lokalnog područja u praktične aktivnosti kao što su obrezivanje stabala i arheološka iskapanja.

Uključivanje mlađih ljudi u lokalnu zajednicu potiče ih da koriste različite perspektive, inovativne ideje i tehnološku spretnost kako bi se odgovorilo na lokalne izazove, istražile nove prilike i potaknule inovacije i međugeneracijski prijenos znanja.

5. Suradnja s vlasti

Suradnja s upravljačkim tijelima predstavlja veliki korak prema učinkovitosti i strateškoj usklađenosti. To zahtijeva usklađivanje projekata s vladinim prioritetima, osiguranje podrške i upravljanje regulatornim okvirima. Njegujući suradnju s upravljačkim tijelima, kulturne organizacije mogu pristupiti dodatnim resursima, proširiti utjecaj na zajednicu i poboljšati održivost svojih npora kroz

zajedničke politike i usklađene ciljeve.

Mnogi ARCHÉ-ovi projekti - Lunaesthetic, The Days of Balneary Architecture in Govora, Talkfest Garden, Agora Cișmigiu - omogućeni su suradnjom s upravljačkim tijelima, posebno gradskim vijećnicama uključenim od samog početka u projekte.

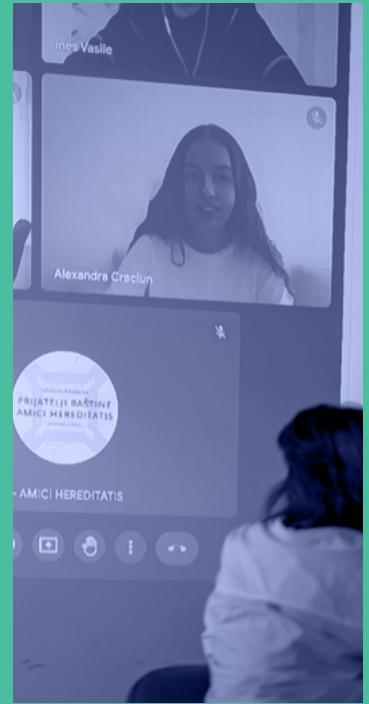
Štoviše, ARCHÉ ima višegodišnje strateško partnerstvo s Nacionalnim institutom za baštinu u Rumunjskoj, koje osigurava stalnu znanstvenu potporu i suradnju u naporima za očuvanje baštine.

6. Kontinuirana komunikacija

Održavanje otvorenih i transparentnih komunikacijskih kanala sa svim partnerima i dionicima, bez obzira na njihove uloge i odgovornosti ključno je tijekom cijelog projekta, pa čak i nakon njihovog formalnog završetka. Razumijevanje načina na koji drugi djeluju, pružanje redovitih ažuriranja, traženje povratnih informacija i brzo rješavanje problema osigurava da sve uključene strane ostanu informirane i angažirane.

Zaključno, dugovječnost partnerstva oslanja se na nekoliko ključnih čimbenika: pravilno istraživanje potencijalnih partnera, prepoznavanje zajedničkih ciljeva i vrijednosti, uspostavljanje jasnih i dosljednih komunikacijskih kanala, redovita procjena učinka i njegovanje osobnih veza.

Mladi imaju potencijal ostvariti značajan utjecaj stoga je ključno stvoriti platforme na kojima se njihov glas može čuti te uskladiti mogućnosti suradnje s njihovim interesima i zagovarati da im se daju prilike da doprinesu procesima donošenja odluka. Partnerstva im mogu osigurati da imaju potrebne mreže, okvire, podršku i pristup resursima kako bi napravili razliku i ostavili svoj trag u svijetu sa strašću i svrhom.

POGLAVLJE 3:

Od metoda do praktičnih primjera

Kako bi se osigurao uspjeh UKLJUČI (eng. ENGAGE) metodologije, udruge ARCHÉ i Prijatelji baštine – Amici hereditatis testirale su metodologiju tijekom LTTA2 aktivnosti projekta „Engaging youth in culture“ na kojoj je sudjelovalo petero mladih iz Hrvatske i petero mladih iz Rumunjske. Za testiranje su bili zaduženi voditelji iz obje partnerske udruge.

Zbog prirode projekta, testiranje je imalo svojih ograničenja. Naime, nije bilo moguće prikupiti mlade kako preporučuje sama metodologija jer je njihovo sudjelovanje trebalo biti odobreno od strane učitelja i roditelja,

stoga grupa nije oblikovana organski. Također, duljina boravka rumunjskih učenika bila je ograničena, što je dovelo do unaprijed određenog rasporeda aktivnosti, pa shodno tome testiranje metodologije nije bilo dovoljno intuitivno i fleksibilno. Ipak, pokušali smo slijediti korake metodologije kako bi dobili autentične i točne rezultate.

Nadalje, testiranje je provedeno u Srednjoj školi Ivan Švear u Ivanić-Gradu (Republika Hrvatska), u formalnom okruženju, što je moglo izazvati odbojnost prema aktivnostima od strane učenika.

PRVI DAN TESTIRANJA

1. Upoznaj

S obzirom na to da su mladi bili unaprijed odabrani od strane rumunjske udruge ARCHÉ i hrvatske udruge Prijatelji baštine, prvi korak metodologije ENGAGE pod nazivom „Upoznaj“ proveden je prije samog testiranja. Međutim, s obzirom na to da grupa mlađih nije prikupljena organski, ovaj korak je bio prilagođen tako da im se pruži prilika da se upoznaju, povežu i izgrade međusobno povjerenje. U uvodnom djelu provedeno je kratko istraživanje očekivanja sudionika putem interaktivne aplikacije Mentimeter, koja je na projektoru prikazivala njihove odgovore o kojima se i raspravljalo. Isto je također omogućilo projektnom timu početnu evaluaciju ove aktivnosti.

2. Koordiniraj

Nakon početnog upoznavanja i evaluacije, započeo je drugi korak testiranja ENGAGE metodologije. S obzirom na vremensko ograničenje,

mladi su dobili ključno pitanje koje će im pomoći da se usredotoče na projekt. Pitanje ih je usmjerilo prema stvaranju projekta koji se odnosi na angažiranje mlađih u kulturi u Ivanić-Gradu. Potom su mlađi iz Hrvatske predstavili kolegama iz Rumunjske glavne kulturne odrednice Ivanić-Grada, kako bi lakše razumjeli i definirali potrebe zajednice. Mlađi su koristili internet i digitalne alate za istraživanje i informiranje o kulturnoj ponudi grada, kao i o nedostatcima kulturne ponude.

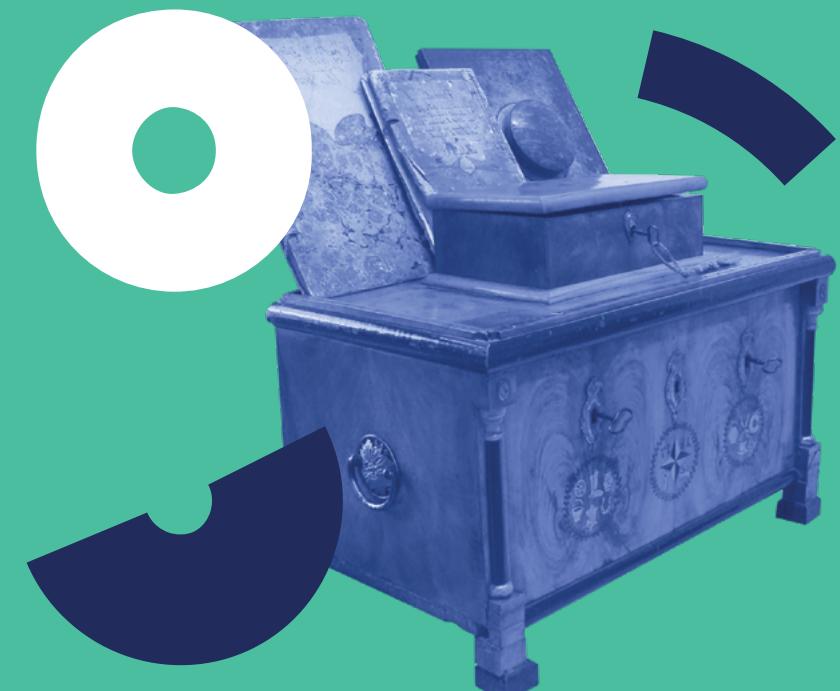
Nakon analize kulturnih potreba Ivanić-Grada i potreba mlađih, sudionici su započeli raspravu o tome kako riješiti navedene potrebe i probleme. Tijekom rasprave zapisane su najzanimljivije ideje. Kada su voditelji uvidjeli da su mlađi počeli formirati ključne ideje oko središnje teme, potaknuli su ih da podijele svoje projektne prijedloge putem Mentimeta. U konačnoj zajedničkoj odluci, sudionici su zaključili kako je rješenje uključivanje mlađih u kulturu Ivanić-Grada kroz glazbeni festival s elementima ulične umjetnosti. Ideja o projektu rodila se iz želje mlađih za provedbom ovakvih događanja u Ivanić-Gradu, dok je rumunjska skupina festival ulične umjetnosti navela kao dobar primjer prakse u njihovom gradu Ploiești u Rumunjskoj.

3. Ljevaonica rješenja

Nakon što su uspješno definirali projekt koji su htjeli provesti, mlađi su počeli razmišljati o prikupljanju resursa, tzv. „Ljevaonici rješenja“ (eng. “Gathering Resources”). Tijekom provedbe ovog koraka bili su podijeljeni u dvije radne grupe, a svaku su činili i mlađi iz Hrvatske i Rumunjske. Kako bi ih uspješno usmjerili na definiranje konačnih aktivnosti i rješenja koja su potrebna za implementaciju projekta, postavljeno im je ključno pitanje: *Koja su rješenja za vaš projekt?* Unutar

svojih grupa, sudionici su predložili načine održavanja glazbenog festivala. Po potrebi, voditelji su također bili uključeni u raspravu, postavljajući pitanja vezana uz izvedivost njihovih ideja i potičući ih na detaljnije razmišljanje o njihovom projektu.

Nakon što su ideje za projekt jasno definirane, mlađi su bili usmjereni od strane voditelja na izradu konačnog plana aktivnosti projekta. Uz pomoć ovoga plana, sudionici su mogli započeti proces popisivanja potrebnih resursa za obavljanje različitih aktivnosti. Također, voditelji su istaknuli da je potrebno razmisliti i o ljudskim resursima

i potencijalnim partnerstvima, tj. donatorima i sponzorima. Nadalje, mlađi su trebali navesti i načine diseminacije i prezentacije njihovog projekta.

U sklopu ove aktivnosti mlađi iz Hrvatske odlučili su provesti svoje kolege iz Rumunjske u šetnju kroz grad kako bi se pronašlo najprikladnije mjesto za njihov projekt. Nakon što su imali jasno definirane ideje i projektne aktivnosti, mlađi su potaknuti da stvore vlastite umne mape projekta kroz interaktivnu aplikaciju Mindmeister, kako bi se projekt lakše vizualizirao.

Na kraju dana sudionici su imali jasnú ideju svog projekta, informacije i potrebne resurse za njegovu provedbu, a sve je bilo sistematizirano putem digitalnih alata.

DRUGI DAN TESTIRANJA

Slijedeći upute metodologije, drugi dan je osmišljen kao mala pauza od planiranja projekta.

Sudionici su dobili priliku razmišljati o svom projektu u nešto neformalnijem okruženju. Mogli su i komentirati, procijeniti i potvrditi njihove ideje međusobno raspravljajući.

Cilj drugog dana bio je upoznavanje mlađih s primjerima najbolje prakse uključivanja mlađih u stvaranje projekata u kulturi. Radionicu za mlađe na temu igrifikacije vodila je Iva Silla, iskusna interpretatorica baštine s iskustvom organizacije i vođenja igrificirane ture kroz Zagreb.

Radionica je imala razgran pristup procesu učenja o baštini. Sudionici su dobili priliku stvoriti vlastiti igrificirani obilazak prema smjernicama i uputama voditeljice radionice.

Primjenom elemenata i načela igre u ne-igrificiranom kontekstu, sudionici su naučili kako uspješno privući baštinu široj publici. Ovom se aktivnošću osiguralo potrebno vrijeme da mlađi ljudi razmotre svoje vlastite projekte te im je radionica pokazala jedan od mnogih načina uključivanja mlađih u kulturu. Osim toga, radionica je bila prilika za zблиžavanje mlađih u grupama i svojevrsni „team-building“.

TREĆI DAN TESTIRANJA

4. Uspostavi resurse

Treći dan mlađi su se vratili u svoje radne skupine. Dan su započeli pregledavanjem svojih umnih mapa i njihovim revidiranjem u slučaju ako su imali nove ideje ili uvide iz prethodnog dana.

Nakon pregledavanja plana projekta, počeli su raditi na prijavi projekta i ispunjavanju prijavnice na javni poziv Zagrebačke županije koja bi im trebala osigurati potrebne financijske resurse.

U prijavnici su sudionici morali jasno formulirati koncept, ciljeve, aktivnosti, ciljanu publiku i financijski plan projekta. To im je omogućilo da točno opišu i po prvi puta formiraju planove aktivnosti tijekom projekta koje su prethodno mapirali. Ova aktivnost poslužila je i kao način pokazivanja mlađima kako izgleda proces prijave projekta, ako ikada odluče prijavljivati svoje vlastite projekte.

5. Čvrsti cilj

6. Ispitaj i procijeni

S obzirom da je testiranje metodologije na mlađima bilo vremenski ograničeno, stvarna realizacija planiranog projekta nije se mogla provesti.

Međutim, mlađi su se upoznali s procesom provedbe projekta i najboljim alatima za međusobnu komunikaciju i koordinaciju projekta. Zatim su imali priliku ispuniti obrazac izvješća projekta za javni poziv Zagrebačke županije. Tijekom ispunjavanja imali su priliku razmišljati o prednostima i nedostacima projekta te ocijeniti vlastiti projekt. Također, ukazali su na neke pogreške u projektnim aktivnostima i financijskim planovima.

Posljednja aktivnost u testiranju

metodologije priručnika bila je evaluacija provedenog testiranja. Mladi su ispunili obrazac evaluacije za protekla tri dana. Obrazac je pokazao da sudionici razumiju glavni cilj projekta te da su upoznali jedni druge i njihove kulture.

Više od 50% njih pokazalo je entuzijazam o sudjelovanju u budućim projektima u kulturi udruga ARCHÉ i Prijatelji baštine. Njihovi odgovori također pokazuju da su počeli razmišljati o angažmanu u kulturi:

“

Projekt mi je pokazao da mladi ljudi zapravo ne znaju mnogo o kulturi, stoga je bitno angažirati ih više u kulturu.

”

“

Projekt me naučio da mogu biti angažiran u kulturi stvaranjem vlastitog projekta.

”

Nakon toga mladi su podijelili svoje zaključke o projektu putem Mentimetra, navodeći tri stvari koje su naučili tijekom ovog testiranja. Njihovi najčešći odgovori bili su: *kultura, povijest, organizacija, kako provesti projekt, kako se baviti kulturom.*

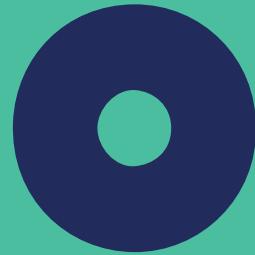
Rezultati

Mladi podijeljeni u dvije mješovite skupine Rumunja i Hrvata kreirali su dvije projektne ideje s istim ciljem: organizaciju višednevnog festivala ulične umjetnosti i glazbe. (Festivali su nazvali "ModernHeritage Fest" i "heArt of culture festival".) Oba projekta uključivala su radionice vezane uz kulturu, kao što su radionice tradicionalnog plesa, izrade veza, street art radionice s baštinskim motivima, i sl. Vjerovali su da će takve projekte aktivnosti najbolje privući mlade na kulturna događanja i djelovanje u neprofitnim organizacijama koje rade u kulturi.

Testiranje metodologije priručnika s mladima pokazalo je da su mladi ljudi sposobni osmislti vlastiti projekt u

kulturi uz pomoć voditelja i mentora. Štoviše, pokazalo se da su mladi entuzijastičniji ako su oni ti koji donose odluke i vode proces. U konačnici, oni su ti koji najbolje znaju koje su potrebe mladih i kako ih uključiti u kulturu. Važno je napomenuti da je tijekom testiranja uviđeno da su ideje o tome kako uključiti mlade u baštinu i kulturu značajno varirale među mladima i voditeljima (25+ godina). Zaključno, testiranje je poslužilo kao metoda učenja i za mlade sudionike, ali i voditelje testiranja: mladi su naučili kako kreirati i isplanirati vlastiti projekt, dok su voditelji od mladih naučili o raznim mogućim načinima uključivanja mladih u kulturu.

Recenzije Priručnika

„Priručnik pod naslovom „Kako uključiti mlade u kulturu“ rezultat je partnerstva između hrvatske udruge Prijatelji baštine i rumunjske udruge ARCHÉ. Temelji se na primjerima i praktičnim iskustvima aktivnog angažmana mladih u polju kulture. Priručnik predstavlja i testira 6 koraka ENGAGE (UKLJUČI) metodologije koja mladima omogućuje sudjelovanje na najvišoj razini u kulturnim i baštinskim projektima. Priručnik ističe aktivne i kreativne metode uključivanja mladih u procesu pokretanja i promicanja angažmana u kulturnim projektima, a također navodi mogućnosti za razvoj partnerstva i mreža. Posebno je usmjeren na mlade, ali i na širok raspon profitnih i neprofitnih organizacija zainteresiranih za aktivan rad s mladima.“

Dr. sc. Maja Cepetić Rogić, Hrvatska

„Ovaj priručnik rezultat je suradnje između hrvatske udruge Prijatelji baštine i rumunjske udruge ARCHÉ. Iz njihovog dugogodišnjeg iskustva uključivanja mladih u kulturu, priručnik nudi metodologiju za stvaranje projekata potaknutih mladima (tj. projekata koje su osmislili i proveli mladi) u skladu s potrebama i težnjama. Priručnik također nudi metodologiju za razvoj partnerstva, veza i mreža, kako bi se stručnjacima omogućilo udruživanje snaga i stvaranje okvira koje nadilaze generacijske granice i povezuju iskustva u radu s mladima u kulturi.“

Spisateljica iz Rumunjske

ISBN 978-953-50974-2-6

Ivanić-Grad
Hrvatska, 2024

